



Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

§ 146

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

KAJDno-2025-924

Valmistelija / lisätiedot:

Milla Tikkanen, Työllisyys- ja kansainvälisyyspäällikkö, milla.tikkanen@kajaani.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/10556/2024

Esitys koskee uutta yleistukilakia, joka yhdistäisi nykyiset peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yhdeksi etuudeksi. Tavoitteena on sujuvoittaa perusturvajärjestelmää, lisätä työnteon kannustavuutta ja selkeyttää toimeenpanoa. Yleistuki on tarkoitus ottaa käyttöön 1.2.2026. Hallituksen esitys yleistukilaiksi sisältää merkittäviä rakenteellisia uudistuksia perusturvaetuuksiin ja niiden toimeenpanoon.

Hallituksen esityksellä yleistukilaiksi on merkittäviä vaikutuksia työvoimaviranomaisten tehtäviin ja työnhakija-asiakkaisiin. Alla on koottuna esityksessä esitetyt keskeisimmät vaikutukset molemmista näkökulmista:

Vaikutukset työvoimaviranomaisiin

1. Lisää tehtäviä ja velvoitteita

Työvoimaviranomaisille tulee laajennettu velvoite järjestää työnhakukeskusteluja yleistuen saajille aiempaa tiheämmin ja säännönmukaisemmin.

Erityisesti nuorille alle 25-vuotiaille työnhakijoille työnhakukeskusteluja järjestetään tiheämmässä tahdissa kuin aiemmin (mm. 6 kpl ensimmäisen 180 päivän aikana).

Keskustelujen aikataulu ja määräytymisperusteet tarkentuvat laissa (uusi 32 a § työvoimapalvelulaissa).

2. Syvällisempi asiakastilanteen arviointi

Ensimmäisessä työnhakukeskustelussa on arvioitava työnhakijan: koulutustarve, työ- ja toimintakyky, palvelutarve, ja mahdollinen ohjaustarve monialaiseen palvelutarpeen arviointiin.

3. Kasvava yhteistyö Kelan ja hyvinvointialueiden kanssa

Työvoimaviranomaisten on entistä tiiviimmin tehtävä monialaista yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Esimerkiksi aktivointi- ja monialaiset työllistymissuunnitelmat vaativat useiden viranomaisten panosta.

4. Toimeenpanon työkuorman kasvu



Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Työmäärä kasvaa erityisesti työnhakukeskustelujen, asiakirjakäsittelyn, kirjaamisen ja valvonnan osalta. Viranomaisten on myös huomioitava yleistukioikeuden työvoimapolitiittiset edellytykset, mikä tarkoittaa tiukempaa seuraamista työnhakijoiden toiminnasta.

Vaikutukset työnhakija-asiakkaisiin

1. Tiukemmat osallistumisveloitteet

Yleistuen saaminen edellyttää aktiivista osallistumista työnhakuun ja sovittuihin palveluihin. Työnhakijan on osallistuttava työnhakukeskusteluihin ja noudatettava työllistymissuunnitelmaa, tai oikeus yleistukeen voi katketa määrääjäksi.

2. Useammin tapahtuvat tapaamiset viranomaisen kanssa

Työttömällä on säännöllisiä kontakteja viranomaisen kanssa vähintään kolmen kuukauden välein – joskus tiheämminkin. Tämä voi lisätä motivaatiota ja ohjausta, mutta lisää myös hallinnollista taakkaa työvoimaviranomaisille.

3. Selkeämmät vaatimukset ja suunnitelmat

Työllistymissuunnitelman merkitys korostuu. Se toimii työkaluna, jonka noudattaminen on etuuden saamisen edellytys. Palveluprosessi on strukturoitu ja johdonmukainen, mikä voi auttaa asiakkaita hahmottamaan omaa tilannettaan paremmin.

4. Lisäresurssit tukea tarvitseville

Erityisesti vaikeassa asemassa oleville (esim. nuoret, pitkäaikaistyöttömät, osatyökykyiset) tarjotaan enemmän yksilöllistä palvelua ja ohjausta. Mahdollisuus päästä monialaisten palvelujen piiriin helpottuu.

Ehdotus

Esittelijä: Jari Tolonen, Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus antaa seuraavan sisältöisen lausunnon:

1. Yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta

Lausunto:

Esitysluonnos selkeyttää työttömyyden aikaisen tuen rakenteita yhdistämällä peruspäivärahan ja työmarkkinatuen yleistueksi. Tältä osin uudistusta voidaan pitää perustellusti tavoitteiltaan johdonmukaisena ja hallinnollisesti yksinkertaistavana. Samanaikaisesti esitys kuitenkin laajentaa työvoimaviranomaisten tehtäväkenttää merkittävästi erityisesti työnhakuprosessin velvoitteiden ja työnhakukeskustelujen määrän osalta, joka ei ole kannatettavaa.



Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

2. Esityksen vaikutukset

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista kotitalouksiin

Lausunto: Esitys ei ole kannatettava. Kannustavuus osa-aikatyöhön ja satunnaisiin töihin säilyy heikkona, koska pienikin lisätulo leikkaa etuutta. Erityisesti pienituloisissa perheissä ja yksinhuoltajilla tämä voi vaikuttaa siihen, kannattaako ottaa vastaan lyhytaikaisia työmahdollisuuksia.

- Lausuttavaa esityksen vaikutuksista toimeenpanijoihin

Lausunto:

Kela saa päävastuun yleistuen toimeenpanosta, mikä lisää sen resurssitarpeita. Työvoimaviranomaisten työnhakukeskustelujen määrä ja sisältö tarkentuvat. Uusia tehtäviä tulee, kuten useampia työnhakukeskusteluja ja aktiivisuuden valvontaa.

Pidämme ongelmallisena, että esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lainsäädännössä täsmällisiä aikamääreitä työnhakukeskustelujen määrälle ja ajoitukselle. Katsomme, että työnhakuprosessin onnistunut ohjaus edellyttää joustavuutta ja asiakaskohtaisuutta. Työvoimaviranomaisilla tulee olla mahdollisuus arvioida keskustelujen ja suunnitelmien ajankohdat asiakastarpeen perusteella, ei ennalta määriteltujen lainsäädännöllisten aikataulujen mukaisesti.

Esityksen toimeenpano edellyttää, että työvoimaviranomaisille ja muille toimeenpanijoille turvataan riittävät resurssit henkilöstön, koulutuksen ja asiakastietojärjestelmien osalta. Lisäksi työnhakijoiden palveluprosessien suunnittelussa on painotettava asiakaslähtöisyyttä, yksilöllisyyttä ja palvelujen vaikuttavuutta.

- Lausuttavaa esityksen muista vaikutuksista

Lausunto:

Työnhakijan näkökulmasta uudistus lisää viranomaiskontakteja ja vahvistaa työnhakuun liittyviä velvoitteita, mikä voi osaltaan parantaa palveluohjautuvuutta, mutta toisaalta työvoimaviranomaisen hallinnollista kuormaa. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työnhakijoiden osalta tulee varmistaa, että palvelut vastaavat yksilöllistä tilannetta eikä velvoitteita aseteta kaavamaisesti.

3. Lakiehdotukset

Yleistukilaki

- Lausuttavaa yleistukilain yleisistä säännöksistä (1 luku)

Lausunto: Kannatettavaa esityksessä on, että tarveharkinnassa ei enää oteta huomioon puolison tai vanhempien tuloja, kuten aiemmin työmarkkinatuessa usein tehtiin. Henkilön omat tulot (esim. palkkatulot, pääomatulot, eläkkeet, tuet) vaikuttavat siihen, onko hän oikeutettu yleistukeen ja paljonko sitä saa. Esitykseen tulisi sisällyttää suojaosan palauttaminen takaisin, joka edesauttaisi työn



Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

vastaanottamisen kannattavuutta (myös osa-aikatoiden ja lyhyt kestoisten töiden vastaanottaminen paranisi)

- Lausuttavaa yleistuen saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä (2 luku)

Lausunto: Esitysluonnoksen muutokset ovat luonteeltaan teknisiä eikä meillä ole lausuttavaa asiaan.

- Lausuttavaa yleistuen määräytymisperusteista (3 ja 4 luvut)

Lausunto: Esitysluonnoksen muutokset ovat luonteeltaan teknisiä eikä meillä ole lausuttavaa asiaan.

- Lausuttavaa yleistuen toimeenpanosta ja muutoksenhausta (5 ja 6 luvut)

Lausunto: Toimeenpanon aikataulu tulee aika nopeasti ja herättää huolta muutosten vaikutusten arviointien kattavuudesta.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden jaksosta

Lausunto: Emme kannata esitystä, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia muutetaan työvoimaviranomaisen harkintavaltaa vähentämällä ja lisäämällä työnhakukeskusteluja.

- Lausuttavaa yleistuen saajalle järjestettävien työnhakukeskusteluiden sisällöstä

Lausunto: Emme kannata esitystä, että lain säädännöllä ohjataan työvoimaviranomaisen järjestämien työnhakukeskustelujen sisältöjä.

- Muuta lausuttavaa työvoimapalveluiden järjestämislakiin ehdotetuista muutoksista

Lausunto: Kannatettavampaa olisi purkaa jo nykyisellään liiaksi lain säädännöllä ohjattua palvelua ja antaa työvoimaviranomaisille vastuu kokonaisuudessaan asiakkaiden palveluprosessin suunnittelusta ja seurannasta.

Muut lakimuutokset (työttömyysturvalaki, kotoutumislaki, laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä, laki kuntouttavasta työtoiminnasta, asumistuki, opintotuki, eläkelait, verolaki, työsopimuslaki jne.) päivitetään esityksen mukaan vastaamaan uutta yleistukikäsitettä.

Lausunto: Muutokset ovat pääosin teknisiä ja terminologisia. Ei lausuttavaa näihin.

Päätös

Hyväksyi.



Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Päätös julkaistaan Kajaanin kaupungin verkkosivuilla 13.6.2025.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta laaditun otteen oikeaksi todistaa

Kajaanissa 12.6.2025

Paula Halonen
pöytäkirjanpitäjä

Tämä on päätöksen virallinen tiedoksianto.
Päätös lähetetty sähköisesti tiedoksi 12.6.2025.

Tiedoksianto asianosaiselle

Ote



Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Kajaanin kaupungin asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§146

Muutoksenhakukielto

Valmistelua ja täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §